

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਏ.ਐਨ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ.

ਦਾਮੋਦਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਗੁਪਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਸਕਸੈਨਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਥਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਬੀ. ਸਕਸੈਨਾ, ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਇਟਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 52-ਡੀ ਆਫ 1955।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ-ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ-ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ-
ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ-ਕੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ-ਆਰਬਿਟਰੇਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਕਿਵੇਂ
ਨਿਯਮਿਤ- ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ-ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਸੀਮਾ-ਕਦੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ।

1958

Aug., 25th

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ-ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ
ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਵਿਵਾਦਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ
ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ
ਆਰਥਿਕਤਾ, ਤਕਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ
ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ
ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ
ਨਿਯਮਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ। ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ
ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਧਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-
ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਲਈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ
ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵਾਜਬ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਾਲਸ- ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਂਗ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਓਨੀ ਹੀ ਨਿਯਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਓਨਾ ਹੀ ਵੈਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

1954 ਦੇ F.A.O. ਨੰਬਰ 86 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਲ. ਕਪੂਰ, ਮਿਤੀ 22 ਨਵੰਬਰ, 1955 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ।

ਐਸ.ਐਨ. ਮਾਰਵਾਹ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ. ਜੇ.-- ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Bhandari, C.J.

ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

" ਸਾਲਸ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਬੂਤ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਸੁਣਨਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਾਲਸ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਲਸ ਦੀ ਫੀਸ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "

ਸਾਲਸ ਨੇ 8 ਮਾਰਚ 1952 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਨਰੂਲਾ, ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਲਸ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ

Damodar
Parshad Gupta
v.
M/S. Saxena and
Co. through
Shri C.B.
Saxena,
Proprietor

Bhandari, C.J.

ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਲਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਸਪਾਰਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ, ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ। ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਧਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਲਈ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਅੰਗਦ (1); ਮਾਊਂਟ ਆਫਤਾਬ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਹਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਖਾਨ

(1) A.I.R. 1929 All. 69

(1), ਦੇਬੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿ. ਕੇਸ਼ਵ ਦੇਵ (2), ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚਮਰੀਆ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿ. ਸੇਵਕਿਸ਼ਨਦਾਸ ਭੱਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਬੈਜਸਠ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਬਜਰੰਗਲਾਲ ਕਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (4) ਅਤੇ ਡੀ.ਐਲ. ਮਿਲਰ ਕੰ. ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਵੀ. ਦਲੂਰਾਮ ਗੋਪਨਮੂਲ (5)।

Damodar Parshad
Gupta
v.
M/S. Saxena and
Co. through
Shri C.B.
Saxena,
Proprietor

Bhandari, C.J.

ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਵਾਰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਂਗ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(1) A.I.R. 1924 All. 800

(2) A.I.R. 1945 All. 423

(3) A.I.R. 1949 P.C. 334

(4) A.I.R. 1938 Cal. 166

(5) A.I.R. 1956 Cal. 361

Damodar
Parshad Gupta
v.
M/S. Saxena and
Co. through
Shri C.B.
Saxena,
Proprietor
Bhandari, C.J.

2 ਫਰਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲੀਮਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਿਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ 23 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਸੀ। 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ, ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਐਸ.ਡੀ. ਮਹਿਰਾ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਾਲਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 29 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 29 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਮੁਦਈ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਪਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮਾਰਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ। ਸਾਲਸ ਨੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 8 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਲਸ ਨੂੰ 1 ਮਾਰਚ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਨੂੰ 10 ਅਤੇ 15 ਮਾਰਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ

ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਮਿਸਟਰ ਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਮਿਲਖੀ ਰਾਮ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ 3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਾਂ ਲਗਭਗ 3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ 8 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਾਲਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਲਸ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

Damodar Parshad
Gupta
v.
M/S. Saxena and
Co. through
Shri C.B.
Saxena,
Proprietor
Bhandari, C.J.

ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ 8 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਇਸ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਓਨਾ ਹੀ ਵੈਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸਨੇ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਨਾ ਸੁਣਨ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਸਾਲਸ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲਸ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Damodar Parshad
Gupta
v.
M/S. Saxena and
Co. through
Shri C.B.
Saxena,
Proprietor
Bhandari, C.J.

ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੂੰ 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਸਪਰਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਿਸ਼ਵ ਰਿਸ਼ੀ
(ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ)